

Papers trobats

FRANCESC GUERRERO I BORRULL

NARRATIVA

Albert Mestres, *La 3a persona*.
Angle Editorial.
Manresa, 2001.

Teresa d'Arenys, *El quadern
d'Agnès Solà*. Angle
Editorial. Manresa, 2001.

Dins el difícil i controvertit panorama de la narrativa catalana actual, la jove i vençosa editorial manresana Angle Editorial acaba de publicar els dos primers volums de la seva col·lecció *Narratives*. Amb un disseny clàssic però efectista –de la factoria Romanyà Valls–, l'aposta d'Angle és forta i compta, d'entrada, amb dues novel·les d'un altíssim nivell literari.

La 3a persona és la novel·la que inaugura brillantment un període de maduresa en l'obra d'Albert Mestres (1960). Poeta, narrador i home de teatre, podem destacar de la seva trajectòria el poemari *O res* (L'Aixer-

nador Edicions, 1991), la novel·la *La ela de Milet* (Proa, 1998) i l'estrena de l'òpera *La petita bufa* (1995), a banda de ser traductor al català de l'obra del marquès de Sade, Pessoa i Baricco, entre d'altres.

El narrador de *La 3a persona* intenta reconstruir la trajectòria de J., protagonista misteriós d'aquesta novel·la. El joc narratiu que s'estableix entre l'un i l'altre mena el lector a un difícil però profitós exercici constructiu que es manté al llindar de l'impossible fins a les últimes ratlles. La intel·ligència narrativa de Mestres elabora un discurs filosòfic de fonaments ben sòlids que aborden la difícil relació de

l'art –la ficció– i la realitat, amb l'únic mediador vàlid del llenguatge. Novel·la filosòfica, doncs, que ens situa en les conjectures que en el seu moment proposà el vienès Ludwig Wittgenstein.

ALÈ NARRATIU PODERÓS

El quadern d'Agnès Solà és la primera novel·la de la poetessa Teresa d'Arenys (Arenys de Mar, 1952), pseudònim de Teresa Bertran Rossell. Traductora de Rilke, és guanyadora del premi Amadeu Oller de poesia 1976 per *Aor*. En aquesta primera novel·la, D'Arenys presenta un text narratiu curull d'una vastíssima cultura literària, amb una trama captivadora i un alè narratiu poderós. El narrador s'endinsa en les pràctiques religioses i les supersticions d'Haití. Així, la novel·la ens acosta al mite essencial de totes les religions: la recerca de la pròpia identitat. La protagonista, Agnès Solà, es capbussa en aquesta recerca a través de la força reveladora de les paraules, impulsada per la vivència dolorosa de la destrucció del para-

Aquesta nova col·lecció es dirigeix a lectors de literatura 'dura'

Albert Mestres és narrador, poeta, dramaturg i traductor

dís, encarnat en la infantesa, la llengua, la terra, la casa... En la novel·la no hi falten els moments lírics, tocats d'una màgia embriagadora: "La geometria està en el Verb. Tot allò que posseeix una paraula, té un equivalent físic...".

Hem de saludar amb entusiasme l'aposta editorial que

Angle ha fet amb aquesta col·lecció, que es dirigeix a lectors de literatura *dura*. Les dues novel·les de què us parlem avui són mereixedores de formar part dels referents de la narrativa catalana de principis d'aquest segle i han de continuar donant, de ben segur, més bons fruits d'ara endavant.

Del tot al possible

ÀLEX BROCH

POESIA

Joan Elies Adell, *Un mateix cel*.
7 i Mig editorial.
Benicull de Xúquer, 2000.

La lectura d'*Un mateix cel*, de Joan Elies Adell, guanyador del 3r premi de poesia Jaume Bru i Vidal-Camp de Morvedre, permet diverses i suggestives consideracions. Més quan Adell és un poeta jove (Vinaròs, 1968), tot i que ja té una àmplia obra publicada. *Un mateix cel* és una inflexió en aquesta obra. En primer lloc cal remarcar la llengua que usa i el món poètic que construeix com a primer pas per entrar millor en el seu coneixement. La llengua poètica d'*Un mateix cel* és una llengua conceptual, reflexiva, que treballa amb idees, idees que serveixen per construir un pensament que reflecteix una actitud intel·lectual penetrada de reminiscències del llen-

guatge filosòfic –*La lògica de la brevetat* i *Ontologia del silenci*, per exemple, són títols de poemes– que fa que la seva poesia sigui una poesia moral en el sentit de ser una poesia en què el poeta s'interroga sobre el món que l'envolta i la situació del seu jo poètic. El mateix títol és indicatiu d'un jo que vol definir aspectes de la seva situació ontològica sota la volta d'aquest cel que cobreix aspectes diversos de la geografia física que en aquests darrers anys ha recorregut el poeta. No en va, al final ens recorda que el llibre ha estat escrit sota els cels comuns de Vinaròs, Tarragona, Nicòsia, l'Havana, Palerm i, principalment, Nàpols, ciutat que queda lligada al llibre pel pròleg, breu però intens, de Ian Chambers, professor de l'Institut Universitari Orientale, d'aquesta localitat.

L'actitud i el procés, doncs, vital i intel·lectual que van definint i explicant els poemes són les d'un jo acarat a l'observació del món i de l'altre. La mirada és la que obre el camí

de la percepció per tal d'entendre, comprendre i, sobretot, descobrir la realitat externa i interna de les coses i les persones. De la confrontació amb aquesta realitat en sorgeix una interrogació a partir de les paraules que acumulen tota la capacitat expressiva per formular les preguntes i les possibles respostes.

UN "MOMENT DE CRISI"

¿Cap a on es dirigeix el fonament d'aquesta percepció indagativa, aquesta exploració de vida i entorn que ajudi a definir la posició personal? Aquí el poeta ens ajuda i la nota biogràfica que acompanya el llibre és indicativa, no de la poètica, però sí de la intencionalitat d'un llibre escrit en una cruïlla intel·lectual del poeta, en un "moment de crisi". D'aquesta crisi en sorgeix un impuls d'obertura i maduresa. La maduresa de la relativització de la realitat possible. L'obertura al món observat sota un mateix cel però en llocs diversos porta a la incertesa de la seguretat que mou,

inevitablement, a la flexibilització de creences i postulats. El que es perd en seguretat es guanya en la riquesa dels matisos. Perdem el sentit del color absolut però guanyem en el mestissatge d'uns colors que barregen tonalitats i intensitats diverses. Això és el que anuncia el llibre. D'una manera valenta aquesta crisi de creences, aquesta crisi d'absoluts unívocs, es resol amb una afirmació de la relativització de molts valors. La realitat és plena de realitats parcials i, en conseqüència, la veritat també.

Un mateix cel és l'itinerari d'aquest viatge interior. No és una suite progressiva. Cada poema és una anella que va donant rastres i pistes d'aquest procés. La suma de totes aquestes anelles construeix una cadena de pensament poètic on el poeta ha sotmès el contrast del seu jo anterior a un de nou molt més flexible, vinclat a altres realitats, que potser abans refusava, però que ara admet com a possibles cap a un futur ple d'ambigüitats.

El llibre acaba amb un poema clau, *La mirada d'Ulisses*, en què la mirada és el camí de percepció i d'interpretació, però que també vol legitimar encara com a possible la mirada innocent de qui mira per primera vegada. Veure, doncs, amb la profunditat del savi però també amb la il·lusió de poder viure oberts a altres coses. En aquesta ambivalència, en aquesta dualitat, es situa el jo de la persona i el poeta. I per això el camí, malgrat les noves seguretats guanyades, continua amb molts interrogants oberts. Els dos darrers versos del llibre són una divisa: "No sé on vaig. Sovint vaig creure que ho sabia. / Ítaca és la fi del viatge, però el viatge continua". La mirada del vell Ulisses tenia una fi, però per a nosaltres, joves Ulisses, abocats a les inclemències del món i del temps, el nostre viatge no té fi ni destí conegut. Tot el viatge no és més que una contínua recerca. Sempre sota un mateix cel obert a moltes possibilitats.